

Torņu cīņas

Katru gadu maija vidū, mēneša trešās nedēļas sestdienas rītā, kādā omulīgā vietā Rīgas centrā satiekas putnu pazinēji, lai turpmākās divas dienas piedalītos Torņu cīņās. Ir jābūt kādai īpašai pasākuma maģijai, lai pašā sezonas karstumā no pētniecības lietām atrautu desmitiem ornitologu un putnu vērotāju un liktu tiem 24 stundas pavadīt putnu vērošanas tornī, lai īpašā sarakstā pierakstītu novērotās putnu sugas un dalītos pieredzē ar torņa apmeklētājiem. Tā vai citādi, Torņu cīņas ir izvērtušās par vienu no apmeklētākajiem Latvijas Ornitoloģijas biedrības rīkotajiem pasākumiem, dalībnieku skaita ziņā piekāpjoties ja nu vienīgi gadskārtējai LOB kopsapulcei un starptautiskajām rudens putnu vērošanas dienām.

Pēc Arņa Zacmaņa iniciatīvas 2002. gadā sācies kā neliels, plašākai

publikai slēgts eksperimentāls projekts, šobrīd tas ir izaudzis par gada centrālo putnu vērošanas notikumu ar vairāk nekā 30 dalībniekiem, simtiem apmeklētāju un ievērojamu rezonansi plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīklos. Kas ir šādas veiksmes pamatā – iespēja satikt sen neredzētus draugus, atsvaidzināt garajos ziemas mēnešos ierūsējušās putnu noteikšanas iemaņas, iespēja pastāstīt par savu sirdslietu plašākai publikai vai patīkamais kontrasts, pēc svaigā gaisā pavadītas negulētas diennakts baudot vakariņas un daloties ar iespaidiem kādā no Rīgas glaunākajiem restorāniem, – jājautā pasākuma dalībniekiem pašiem, bet visdrīzāk jau iemesls meklējams visos nosauktajos apstākļos, kas apvienojumā ar patīkamu azartu diennakts garumā, meklējot arvien jaunas un jaunas putnu sugas, rada neatkārtājamo Torņu cīņu gaisotni un vēlmi atgriezties tornī arī nākamgad.

“Kas sēž, tam nāk” – skan sens ornitologu sakāmavārds. Arī Torņu cīņās neizpaliek rezultāti – Latvijā retu vai ļoti retu sugu novērojumi. Goda vietā liekams Latvijā jaunas sugas novērojums – 2013. gadā no putnu vērošanas torņa Zvidzes kanāla malā Lubāna ezera rietumu krastā komanda “M-ērgļi” novēroja garstilbi *Himantopus himantopus*. Šis novērojums tika ilgi gaidīts, arī Torņu cīņās tam bija jau leģendārs statuss – 2005. gadā viena no Torņu cīņu komandām sevi pieteica kā “Himantopus Himantopus”, un pēc kāda laika, komandai paplašinoties, tika izveidots “Himantopus fārmklubs”. Jāpieņem arī citi retumi – 2002. gadā Papē tika novērots baltkakla mušķērājs (3. novērojums Latvijā, turklāt novērojumu sekmēja tā laika sacensību noteikumi, kas ļāva pārvietoties torņa apkaimē – komandai radās iespēja aiziet līdz netālajam koku pudurim); 2006. gadā Orenišos – sarkanriekles

“Naktsputnu” komanda pie Kūļciema torņa, 2009. gads.

Foto: E. Ledīšs

I. tabula. Torņos novēroto putnu sugu skaits.

Tornis/gads	2002*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kaņiera pilskalns											84
Dviete II (Skuķu ez.)											80
Burtnieks (polderi)											80
Mērsrags											77
Burtnieks				90					66		
Dunduru pļavas						54	59	61	60		
Dviete							96	85	87	86	90
Kaltene				76	50	76	84		61	85	
Kaņieris							73	70	87	78	61
Kuivīži			114	87	84	73	75	92	96	70	92
Lubāns – D dambis		83	69		67	82	75	74	81	84	90
Lubāns – Zvidze		75	70	85	77	53	53	79	76	86	67
Seda		70	75	69						62	
Pape D	74	78	73	56	63	79	78	61			
Engure – Ķūļciems		71	67		63	74	67				
Engure – orn. bāze	67	60	77	75	65	62					
Gomelis	77	69									
Orenīši			78	65							

* Pirmajā gadā tika atļauta dalībnieku pārvietošanās un putnu reģistrēšana līdz 300 m attālumā no torņa.

čipste, pirmoreiz Austrumlatvijā. No torņiem redzēti neskaitāmi “parasti retumi”; reto un interesanto novērojumu datubāzes papildinājuši arī novērojumi, kas reģistrēti ceļā un tuvākā vai tālākā torņa apkaimē. Iegūti arī gredzenošanas dati – tā 2006. gadā pie Lubāna ezera tiklā noķerta niedru stērste, kas pirms četriem mēne-

šiem un 16 dienām 2778 kilometru attālumā gredzenota Spānijā.

Torņu cīņas notikušas jau 11 reizes. Katrreiz pievienojies kāds jauns dalībnieks. Pavisam pamata sacensībās piedalījušies 72 cilvēki; dalībnieku skaits gadā svārstās no 10 (2002. gadā) līdz 36 (2010. un

2014. gadā). 2009. gadā vienlaikus ar profesionāļu sacensībām putnus no torņiem vēroja un to noteikšanā sacentās arī trīs sabiedrībā pazīstamu cilvēku komandas, ar mērķi pievērst putnu vērošanai lielāku sabiedrības uzmanību un popularizēt putnu un to dzīvesvietu saglabāšanas nepieciešamību. Pēdējos divos

Sedas putnu tornis, 2013. gads.

Foto: E. Ledīņš

Baltkakla mušķērājs *Ficedula albicollis* Papē, 19.05.2002.

Foto: A. Celmiņš

gados notikušas arī četru stundu ilgas sacensības “tautas klasē”, kurā ir iespēja piedalīties putnu vērotāju komandām, kas vēl nevēlējās gana ziņošanas un pieredzējušas, lai startētu “pieredzējušo” komandu grupā. Aplūkot putnus tuvumā un klausīties ekspertu teiktajā par putnu izskatu, uzvedību un balsīm devušies vairāk nekā 2000 apmeklētāju – autoriem šķiet, ka tieši šī ir galvenā pasākuma pievienotā vērtība.

Pavisam sacensībās iesaistīti 18 torni (dažādos gados to skaits bijis ļoti atšķirīgs – no trim torniem 2002. gadā līdz deviņiem torniem 2010. un 2014. gadā.). Vairāki torni, kas tika izmantoti sacensību pirmajos gados, pašlaik netiek ekspluatēti; to vietā nākuši daudzi citi, lieliski, labās vietās izvietoti torni. Jāpiemin, ka 2002. gada Torņu cīņas notika saskaņā ar nedaudz atšķirīgiem noteikumiem – dalībniekiem bija atļauts pārvietoties torņa apkaimē, veicot apgaitu ne tālāk kā 300 m no torņa. Jau nākamajās sacensībās da-

libniekiem bija jāatrodas tornī vai tā projekcijas laukumā uz zemes. Atbilstoši Torņu cīņu metodikai (putns jāredz vismaz trim dalībniekiem), novērotas 213 (!!!) putnu sugas. Vēl septiņas sugas ir redzējuši tikai viens vai divi dalībnieki.

Atbalstītāji

Jāpiemin arī Torņu cīņu sponsori un atbalstītāji. Pirmās Torņu cīņas 2002. gadā finansiāli atbalstīja ANO Attīstības programma/GEF Nākamajos gados ilglaicīgi sacensību atbalstītāji bija Hipotēku banka un CEMEX – šīs abas organizācijas būtu pelnījušas Torņu cīņu Zelta medaļu, ja tāda kādreiz tiktu izveidota; jāpiemin arī Hansabankas atbalsts 2006. gadā, kā arī virkne atbalstītāju, kas ļāvuši Torņu cīņām turpināties pēdējos gados, kad sacensības norisinājušās bez ģenerālsponsorā, – “3 pavāru restorāns”, karšu izdevniecība “Jāņa sēta”, SIA “Motacilla”, portāls *Draugiem.lv*, Dabas aizsardzības pārvalde un *iGoTerra*. Vislielākā pateicība un arī eventua-

Garstilbis *Himantopus himantopus* Lubānā.

Foto: J. Ķuze

nākotnes zelta medaļa par Torņu cīņu dalībnieku uzņemšanu torņu izlozes brokastīs un noslēguma vakariņās izsakāma Ērikam Dreiban- tam personīgi un restorāniem “Kaļķu Vārti” un “3 pavāru restorāns”.

Ir jau zināmi 2015. gada Torņu cīņu datumi – 16. un 17. maijs. Gaidām ar nepacietību!

Pateicības

Pateicamies Mārim Jaunzemim par sniegto informāciju, kā arī www.putni.lv, www.lob.lv un www.dabasdati.lv par informatīvo atbalstu pasākumam daudzu gadu garumā, kā arī LOB darbiniekiem un atbalstītājiem par ieguldījumu pasākuma tapšanā un atspoguļojumā plašsaziņas līdzekļos. Īpašs paldies Torņu cīņu vadītājiem – Arnim Zacmanim (2002), Jānim Ķuzem (2005–2012) un Agnim Bušam (2013–2014).

EDGARS LEDIŅŠ,
INESE LEDIŅA
info@ledins.lv

Summary

Battle of Towers /Edgars Ledīņš, Inese Ledīņa/

Battle of Towers – a birdwatcher’s competition where teams from 3–4 people draw birdwatcher’s towers and spend next 24 hours twitching bird species and showing birds to the visitors – first started in Latvia in 2002, and has been done 11 times so far. 72 experts have been participating, more than 2000 visitors welcomed in towers during those years. Highest number of species – 114 - has been recorded in Kuivizi tower in 2006. Total number of observed species according to the rules of competitions is as high as 213. First in Latvia Black-winged Stilt *Himantopus himantopus* has been observed from tower in 2013; also third in Latvia Collared Flycatcher *Ficedula albicollis* has been recorded during Tower fights in 2002.

